

I N T R A V A L

bureau voor onderzoek & advies

**OVERLASTMETINGEN
IN DE GRAVINNESTEEG
EN OMGEVING**

COLOFON

© St. INTRAVAL

Postadres:
Postbus 1781
9701 BT Groningen
E-mail info@intra-val.nl

Kantoor Groningen:
St. Jansstraat 2C
Telefoon 050 - 313 40 52
Fax 050 - 312 75 26

Kantoor Rotterdam:
Goudsesingel 184
Telefoon 010 - 425 92 12
Fax 010 - 476 83 76

April 2007

Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Tekst: drs. B. Bieleman, drs. S. Biesma, drs. M. Hoorn, drs. A. Kruize
Opmaak: P. Goeree
Druk: Repro GMW
Opdrachtgever: Gemeente Haarlem

ISBN 978 90 8874 002 2

4. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Op 11 november 2005 is op de locatie Spaarne 106 door de Brijder Verslavingszorg in Haarlem een gebruikruimte voor harddrugsverslaafden geopend. In de gebruikruimte kunnen geselecteerde cliënten van de Brijder zelf meegebrachte harddrugs gebruiken. Het doel van de opening van de gebruikruimte is tweeledig: enerzijds het zoveel mogelijk tegengaan en verminderen van de (drugs)overlast voor de omwonenden en anderzijds het bevorderen van de gezondheidssituatie en het maatschappelijk herstel van de harddrugsverslaafden. Onderzoeks- en adviesbureau INTRAVAL heeft in opdracht van de gemeente Haarlem de overlast voor bewoners en ondernemers rond de gebruikruimte gemeten, zowel voorafgaande aan als een jaar na de opening van de gebruikruimte.

Onderzoeksvraag en -opzet

De algemene vraagstelling van het onderzoek is:

Wat is de aard en omvang van de criminaliteit en (drugs)overlast voor de bewoners en ondernemers in de omgeving van de locatie Spaarne 106 voorafgaande aan en één jaar na instelling van de gebruikruimte?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden zijn zowel in de weken voorafgaande aan de opening als één jaar na de opening van de gebruikruimte bewoners en ondernemers in de omgeving van de gebruikruimte geënquêteerd. De enquête heeft zowel telefonisch als face-to-face plaatsgevonden met behulp van een grotendeels voorgestructureerde vragenlijst. In 2005 (vlak voor de opening van de gebruikruimte) hebben in totaal 134 bewoners en ondernemers meegewerkt aan het onderzoek (respons 75%), in 2006 (een jaar na de opening) 149 (respons 82%). Tijdens de enquête is ingegaan op de volgende onderwerpen: voorkomen voorvallen; veiligheidsbeleving; ervaren (drugs)overlast; slachtofferschap; buurt en gebruikruimte; en achtergrondkenmerken respondenten. Doordat in beide jaren met dezelfde vragenlijst is gewerkt, is na te gaan of de criminaliteit en (drugs)overlast zijn veranderd in het jaar nadat de gebruikruimte is geopend. Daarnaast zijn registratiegegevens verzameld van de politie.

4.1 Buurt en gebruikruimte

De tevredenheid over de woon- en werkomgeving is niet veranderd sinds de komst van de gebruikruimte: het rapportcijfer voor de woon- en werkomgeving ligt in beide jaren op ongeveer een 7. Zo'n drie kwart van de respondenten is (zeer) tevreden over het wonen c.q. werken in de buurt. Tijdens beide metingen geeft een kwart tot een derde van de respondenten aan dat de buurt in het jaar voorafgaande aan de betreffende meting achteruit is gegaan. In 2005 wordt voornamelijk drugsoverlast vermeld, terwijl in 2006 uitgaansoverlast als voornaamste reden voor de achteruitgang wordt genoemd. Indien de respondenten wordt gevraagd wat zij de grootste problemen vinden die met voorrang moeten worden aangepakt, dan wordt uitgaansoverlast in beide jaren het meeste genoemd (32% in 2005 en 42% in 2006), gevolgd door drugsoverlast c.q. overlast veroorzaakt door verslaafden in 2005 (31%) en problemen omtrent verkeer en parkeren in 2006 (26%).

Vlak voor de opening van de gebruikruimte stond bijna de helft van de respondenten (49%) negatief tegenover de komst van de gebruikruimte. Een jaar na de opening is dit percentage gedaald tot 38%. De omwonenden zijn minder negatief over de gebruikruimte

gaan denken sinds de opening. Dit komt met name door een verandering van mening onder de geënquêteerde ondernemers: voor de opening staat 63% hier negatief tegenover, een jaar na de opening nog maar 40%.

Behalve de algemene mening over de gebruiksruijnte, is de geënquêteerden een aantal stellingen over de gebruiksruijnte voorgelegd, waarbij wordt gevraagd naar de invloed van de gebruiksruijnte op de aanwezigheid van en overlast door drugsverslaafden. Tijdens de meting voorafgaande aan de opening van de gebruiksruijnte is gevraagd naar de verwachtingen hieromtrent, terwijl een jaar na de opening is gevraagd naar de daadwerkelijk opgedane ervaringen. De verwachting dat er meer verslaafden op straat te zien zullen zijn als gevolg van de opening van de gebruiksruijnte is niet uitgekomen. Een jaar na de opening van de gebruiksruijnte zijn ook de meningen over het drugsgebruik op straat, het dealen en het rondhangen op straat positiever dan vooraf werd ingeschat. Met andere woorden, de gevolgen van de opening van de gebruiksruijnte worden minder negatief ervaren dan voorafgaande aan de opening werd verwacht.

Informatie gemeente

De gemeente heeft de bewoners en ondernemers geïnformeerd over de plannen ten aanzien van de gebruiksruijnte. De respondenten zijn van mening dat de informatieverstrekking door de gemeente over het algemeen (ruim) voldoende is geweest (75% in 2005 en 76% in 2006). Wel zijn er verschillen tussen de ondernemers en bewoners te zien. Bij de bewoners is er sprake van een daling in het aantal geënquêteerden dat van mening is dat de informatievoorziening van de gemeente voldoende is (van 88% naar 78%), terwijl dit percentage bij de ondernemers is gestegen van 45% in 2005 naar 72% in 2006.

In vergelijking met andere onderzoeken naar de komst van een gebruiksruijnte of een soortgelijke voorziening vindt een groot deel van de bewoners rond de Gravinneesteg dat de gemeente hen (ruim) voldoende heeft geïnformeerd. Wanneer er sprake is van onvoldoende informatie, geven zowel de geënquêteerden in Haarlem als in andere gemeenten aan dat ze meer en betere informatie hadden willen ontvangen, evenals meer en betere inspraakmogelijkheden.

4.2 Veiligheid

In veiligheidsenquêtes wordt altijd een onderscheid gemaakt naar gevoelens van (on)veiligheid in het algemeen en (on)veiligheidsgevoelens in de eigen buurt. Meestal zijn de gevoelens van veiligheid in de eigen buurt hoger dan in het algemeen. In de Gravinneesteg en omgeving zijn de gevoelens van (on)veiligheid in de eigen buurt even hoog als de algemene (on)veiligheidsgevoelens. Beide vormen van (on)veiligheidsgevoelens zijn daarnaast onveranderd gebleven na de opening van de gebruiksruijnte. Ongeveer 32% van de respondenten voelt zich wel eens onveilig in de eigen buurt. Dit is vergelijkbaar met andere buurten waarin gebruiksruijnten zijn gevestigd en enigszins hoger dan de gemiddelde onveiligheidsgevoelens in de gehele gemeente Haarlem (21%). In heel Nederland voelen gemiddeld minder mensen zich wel eens onveilig in de eigen buurt (13%). Een verklaring voor de verschillen is terug te vinden in het feit dat de Gravinneesteg en omgeving onderdeel uitmaken van de binnenstad van Haarlem. Binnensteden worden over het algemeen, meestal als gevolg van uitgaansoverlast, als minder veilig ervaren dan overige woonbuurten of (woonbuurten in) plattelandsgemeenten.

Indicatoren buurtproblemen en drugsoverlast

De respondenten is diverse voorvallen en misdrijven (items) voorgelegd die te maken hebben met samenhangende onderwerpen (indicatoren) aangaande buurtproblemen en drugsoverlast. Hen is gevraagd in hoeverre deze voorvallen en misdrijven naar hun eigen idee voorkomen in de buurt. De antwoorden op deze samenhangende onderwerpen zijn samengenomen en berekend tot één indicatorwaarde per onderwerp. In tabel 4.1 zijn de verschillende waarden voor de indicatoren aangegeven, waarbij een 1 aangeeft dat dit probleem nooit voorkomt en een 10 dat dit altijd voorkomt.

Tabel 4.1 Indicatorscores buurtproblemen en drugsoverlast*

	2005	2006
Buurtproblemen		
Vermogensdelicten	4,6	4,6
Verloedering van de buurt	6,8	6,5
Dreiging	4,0	4,3
Drugsproblemen	4,3	4,0
Drugsoverlast		
Annexatie openbare ruimte	3,4	3,2
Dealpanden	3,0	2,6
Vervuiling openbare ruimte	3,2	2,8

* Mogelijke waarden tussen 1 (=komt nooit voor) en 10 (=komt altijd voor).

Het blijkt dat de buurtproblemen en drugsoverlast sinds de komst van de gebruiksruijme geen significante veranderingen laten zien. De waarden voor de verschillende indicatoren zijn vergelijkbaar met buurten uit andere onderzoeken naar de komst van een gebruiksruijme. Het buurtprobleem dat voornamelijk speelt is verloedering in de buurt. De verschillende indicatoren drugsoverlast (annexatie openbare ruijme, dealpanden en vervuiling openbare ruijme) scoren alle drie lager dan de indicatoren voor buurtproblemen.

Slachtofferschap

De respondenten is niet alleen gevraagd naar het voorkomen en ervaren van bepaalde voorvallen en misdrijven in de buurt, maar ook of zij zelf in de 12 maanden voorafgaande aan de meting wel eens slachtoffer zijn geweest van verschillende misdrijven. Tijdens beide metingen is diefstal van een onderdeel van de auto of beschadiging hiervan het delict waarvan de meeste respondenten slachtoffer zijn geweest, op afstand gevolgd door diefstal van fiets(en), diefstal uit auto, diefstal uit woning of onderneming en poging tot inbraak.

Politiegegevens

De bewoners en ondernemers kunnen bij de politie melding doen van incidenten die in hun buurt voorkomen. Ter aanvulling op de enquête zijn gegevens uit het Bedrijfsprocessen-systeem van de politie verkregen en geanalyseerd over dezelfde perioden als waarop de enquête betrekking heeft. Het blijkt dat overlast van dronkenschap vaker wordt gemeld dan drugsoverlast, terwijl het totaal aantal melding over deze voorvallen laag is te noemen. Zowel in 2005 als in 2006 zijn tien meldingen binnengekomen over drugsoverlast, terwijl in 2005 20 en in 2006 33 meldingen zijn gedaan omtrent overlast van dronkenschap tijdens het uitgaan.

4.3 Ten slotte

Het onderzoek heeft zich gericht op de criminaliteit en overlast rondom de gebruiksruijme in de Gravinnesteeg die in november 2005 in gebruik is genomen. Door een overlastmeting voorafgaande aan de opening en een meting één jaar na de opening te houden, kunnen

ontwikkelingen in de overlast worden gevolgd. Daarmee kunnen veranderingen nog niet rechtstreeks aan één factor (bijvoorbeeld de gebruikruimte) worden toegeschreven. Andere (exogene) factoren kunnen deze immers ook beïnvloeden. Uit het onderzoek komt in ieder geval naar voren dat na de opening van de gebruikruimte de (on)veiligheid en de (drugs)overlast in de buurt niet is toegenomen. Aangezien er geen signalen zijn dat de onveiligheid en overlast elders in Haarlem wel aanzienlijk is veranderd, mag worden aangenomen dat de ingebruikname van de gebruikruimte geen negatief effect op de buurt heeft gehad wat betreft onveiligheid en ervaren overlast.

Hoewel een deel van de buurt voorafgaande aan de opening negatief staat tegenover een gebruikruimte, lijkt de weerstand in de loop van de tijd enigszins te zijn afgenomen. Het aantal respondenten dat de komst van de gebruikruimte een slechte maatregel vindt, is sinds de opening significant afgenomen. Bovendien was voor de opening overlast door of van verslaafden het grootste buurtprobleem, terwijl dit één jaar na de opening uitgaansoverlast is. Het lijkt er dan ook op dat één van de algemene doelstellingen van een gebruikruimte - een vermindering van de (ervaren) overlast - in de omgeving van de Gravinnesteeg is gerealiseerd. Bovendien gaan zowel een jaar voorafgaande aan de opening als een jaar na de opening bij de politie meer meldingen over overlast van of door dronkenschap (tijdens het uitgaan) dan over overlast van of door drugs(verslaafden). Over de tweede vaak genoemde algemene doelstelling van een gebruikruimte - een verbetering van de situatie van de verslaafden zelf - kan de Brijder Verslavingszorg meer informatie verschaffen.